

rails

N. 29 - Any 2013

EL CINEMA A ULLDECONA: ELS CINEMES VICTÒRIA, SAVOY I ATENEU (1972-1992)¹

Per MANUEL ADOLFO BOBES CASTELL

1. INTRODUCCIÓ

Aquest article tracta sobre els cinemes Victòria, Savoy i Ateneu d'Ulldecona entre el 1972 i el 1992. Vint anys de cinema que van portar al tancament d'aquests locals.

S'ha escollit el 1972, perquè va ser l'any en què el senyor Miquel Castell es va fer càrrec del cinema Victòria fins al 1980, en què el va tancar. Posteriorment, el senyor Castell es va encarregar del cinema Savoy del 1985 al 1990; tot i això, abans de fer-se'n càrrec, hi va treballar. Finalment, el senyor Josep Lluís Millan va obrir l'Ateneu el 1991, que va durar només un any. Cal esmentar que l'Ateneu és el mateix que el Savoy, ja que Josep Lluís Millan només en va canviar el nom i que va continuar mantenint el local tot el 1993.

De fet, l'objectiu del treball del qual s'ha extret aquest article era el tancament d'aquestes sales a causa de la competència amb els pobles del voltant, ja que estrenaven pel·lícules molt abans que a Ulldecona, però posteriorment amb les entrevistes i a les conclusions comprovarem que n'hi va haver d'altres que van obligar a tancar-les.

Per tal d'elaborar-lo, vaig entrevistar els dos empresaris que van regentar aquests cinemes —aquestes entrevistes van ser ateses molt amablement i en un to completament informal i distès. També vaig visitar l'arxiu municipal, amb un resultat infructuós, i la biblioteca municipal per veure si hi havia bibliografia relacionada amb el tema, però només hi vaig trobar un llibre, del qual he extret molt poques dades per a les conclusions.

¹ Aquest article ha estat extret a partir d'un treball per a l'assignatura d'història del cinema de la llicenciatura en història a la Universitat Rovira i Virgili durant el curs acadèmic 1997-1998.

Per concloure, només voldria agrair a les persones entrevistades —Miquel Castell i Josep Lluís Millan— i a totes aquelles persones que em van ajudar en l'elaboració del treball en el camp informàtic —Susanna Querol, Xavier Juan, Ignasi Grau, Toni Miralles, Andreu Montesblancos i Isabel Bobes— la seva ajuda i suport.

2. CINEMES VICTÒRIA I SAVOY: MIQUEL CASTELL

Tal com s'ha comentat a la introducció, el senyor Miquel Castell va regir aquests dos cinemes, un després de l'altre: primer, el Victòria —des del 1972 fins al 1980— i després, el Savoy —del 1985 fins al 1990.

Tot i que ell no va estrenar el cinema, ens explica que el Victòria es va obrir el dia 1 d'un mes d'hivern —tot i que no recorda quin— del 1956 i que es va construir en uns terrenys de la propietària. Aquest cinema va passar a mans del senyor Castell perquè la propietària el va vendre a un senyor d'Alcanar, el qual va construir un cinema al seu poble i, per pagar els constructors, els va donar aquest cinema. Aquests el van llogar al senyor Castell i el va regentar durant vuit anys per motius de justícia, però el va haver de deixar per problemes legals.

També ens conta que, per a la seva inauguració, 11 d'octubre de 1972, no es va fer cap acte especial, però sí que va tenir un bon grapat de problemes a l'hora de demanar els permisos necessaris.

Sobre inversions, no en recorda gaire la comptabilitat, però sí que recorda que l'hi venien per 1.100.000 ptes. (6.611,13 €) a pagar en terminis, però que no el va comprar.

Després, també ens explica que, d'inspeccions, no en va haver mai cap i que, de problemes extraordinaris, com ara incendis, tampoc. Respecte a l'assegurança, ens conta que el local sempre en va tenir perquè era públic. Abans, segons ens comenta, les normatives que s'imposaven eren més elàstiques sempre que es mantinguessin dins de la legalitat, però que actualment eren més estrictes.

Sobre decoració i condicionament, no es va fer res al cinema Victòria, ja que estava ben equipat. També explica que era un local amb finalitats socials, ja que servia com a sala d'actes —s'hi organitzaven balls a causa de la bona sonoritat que tenia i perquè des de fora no se sentia res— i amb finalitats polítiques, com ara els plens de l'Ajuntament, perquè com que tenia escenari s'aprofitava molt.

Quant a la maquinària, ja es trobava al Victòria, per la qual cosa no la va haver d'adquirir.

Ens conta que el local era molt gran. Recorda que el tercer diumenge que

Interior del cinema Victòria buit

Portada programació, Festes Majors, 1973

OTROS ACTOS A CELEBRAR EN EL
Teatro - Cine Victoria

Miércoles, día 5 a las 11 noche

Extraordinaria GALA LIRICA
Por la compañía JUAN GUAL de Barcelona,
con un programa doble, presentando las Zarzuelas

BOHEMIOS
4
EL CANTAR DEL ARRIERO

Viernes, día 7 a las 11 noche

Gran acontecimiento de

VARIEDADES
con la presentación del Super Espectáculo
«**ESTELAR SHOW 73**»
con
Luis Aguilé

Además les ofrecerá dos magníficos programas
dobles de Cine

Viernes, día 31 noche a las 11
Domingo, día 2 tarde a las 11

El Desafío de los Gigantes
NO-DO
La Novicia Rebelde
Rocio Durcal
(Autorizadas para todos los públicos)

Domingo, día 9 tarde a las 11

Cantando a la Vida
Massiel
NO-DO
**Cuando la ambición
se tiñe de Rojo**
(Autorizadas para mayores de 18 años)
TODAS EN COLOR

Interior programació, Festes Majors, 1973

ell regentava el cinema hi havia mil cent persones assegudes —*El Graduado*— i que un altre dia va venir fins i tot gent de Tortosa a veure una pel·lícula en què actuava Tom Selleck. Pel costat, disposava de llotja. Així mateix, fent referència a la grandària del cinema, assegura que entre l'escenari i la pantalla hi havia com una plaça de bous i, llavors, quan hi havia de tenir lloc algun espectacle, com l'actuació de Joan Manel Serrat, Peret, Mari Carmen y sus muñecos, etc., hi posaven cadires. La pantalla del Victòria s'utilitzava com a teló, era com un llibre, s'obria i es combinava, ja que era molt gran, perquè amidava 6 m x 18 m i la van construir aquí al poble. Quan actuaven els músics, com el cas de Serrat, es quedava darrere.

Explica també que al Victòria les primeres pel·lícules que va projectar van ser *La piel quemada* i *La casa de los siete placeres*, l'11 d'octubre de 1972, però que, de l'última, no se'n recorda.

Com a beneficis, ens mostra un petit paper dels dies 8, 9 i 10 d'un mes de 1974 quan es va projectar *Lo que el viento se llevó*. Entre els tres dies van veure la pel·lícula 1.146 persones, si llavors l'entrada costava 25 pessetes (0,15 €), va guanyar unes 28.650 ptes (172 €), aproximadament. La pel·lícula,

Actuació de Mari Carmen y sus muñecos, anys 70

Actuació de Peret, anys 70

Actuació de Serrat, anys 70

Assistència de públic al concert de Mocedades, Masiel, Ana Belén y Víctor Manuel, anys 70

li n'havia costat 5.000 (30 €).

Pel que fa al cinema Savoy, ens comenta que l'amo era de Barcelona i que a més a més tenia un ofici d'assegurances de cotxes. El senyor Castell el va administrar des del 1985 fins al 1990. D'aquest, no es recorda de tantes coses, però sí que el va decorar i el va renovar tot, va canviar-ne el tipus de llum, va decorar l'escenari, que com que era fosc hi va posar una llum verda, i també hi van afegir unes quantes plantes. També ens conta que es va instal·lar el sistema Dolby, que li va costar 3.500.000 ptes. (21.000 €), però que per això va rebre una subvenció de la Generalitat de Catalunya que era més o menys d'un 15%.

La maquinària també es va transformar, perquè passaven pel·lícules de 70 mm i s'havien de tirar amb dues màquines. També ens conta que abans que ell regentés el Savoy va haver-hi un incendi a causa que abans les màquines anaven amb carbons i es tocaven, d'aquesta manera emetien una llum molt potent. Durant l'intermedi van canviar un carbó que va caure damunt de la pel·lícula i, com que encara era brasa, va començar a cremar i aquest va ser-ne el motiu principal. També perquè les pel·lícules eren molt inflamables.

Façana del cinema Savoy, amb el Sr. Miquel Castell a la dreta

Interior del cinema Savoy

Al Savoy, no es van fer balls ni cap acte semblant, perquè era més petit que l'anterior i no disposava d'escenari.

Finalment, el Savoy va tancar per motius propis i amb els dos cinemes sempre va emprar la mateixa política.

El sistema d'adquisició de les pel·lícules era per lots: «Havies d'escollir-ne una de bona, una de mitjanament bona, una de dolenta i una de més dolenta. Era obligat.» Les ofertes arribaven en uns quaderns en què constaven les pel·lícules i els lots. També era obligat que, per cada tres pel·lícules estrangeres, una havia de ser espanyola, la qual cosa era un impediment, perquè eren molt dolentes. Les distribuïdores eren totes a Barcelona i venien pel·lícules a qualsevol preu. Segons ens explica, va arribar a pagar 100.000 ptes. (600 €) per una i després anaven al tant per cent si se n'obtenia benefici.

Aquests lots de pel·lícules arribaven al poble mitjançant una empresa de transports anomenada Badoch. Després, però, ja les portava ell, perquè era més eficaç i segur. Continua explicant-nos que les pel·lícules que es projectaven eren de tot tipus, però les de comèdia eren les que donaven més bon resultat, com les de Manolo Escobar, o les d'aventures, com *Star Wars*, que eren les que atreïen més el públic, amb la qual cosa es guanyaven més diners.

Les pel·lícules més vistes eren les anomenades «bones», perquè si es

Cartelleres de les pel·lícules esmentades a la façana del cinema Victòria

repetien cada any la gent les tornava a veure, com *Lo que el viento se llevó* o *Ben Hur*. Segons ell, les «més bones» eren les nord-americanes, però també eren bones a causa dels actors i actrius que les interpretaven, com Paul Newman, Frank Sinatra, Dean Martin, Liz Taylor...

També ens relata que va tenir problemes amb algunes pel·lícules, sobretot a l'hora d'emetre-les, fet que ens exemplifica amb *Nueve semanas y media*, ja que vint-i-quatre hores abans de projectar-la la hi van treure de la programació. Això ho va fer la distribuïdora, perquè llavors hi havia molt poques còpies, no com actualment. El motiu pel qual la'n van treure va ser perquè la necessitaven per a una capital més gran.

De cicles especials, sí que en va dedicar als dos cinemes, els quals podien ser de terror, per exemple, i duraven una setmana. Per atreure la gent, oferia cinc pel·lícules a 500 pts. (3 €).

Així mateix, ens explica que hi havia censura feta des de Madrid i el que se censuraven eren fragments. Aquests fragments censurats estaven apuntats sempre darrere de la fitxa de la pel·lícula i s'hi indicava el fragment que es tallava, per exemple, si hi havia pirates amb una bandera espanyola, la bandera espanyola se suprimia, perquè els espanyols no podien ser pirates o tampoc es podia dir que els intèrprets feien l'amor, etc.

Pel que fa a les sessions, ell la feia única i no variava gaire, els horaris sempre eren els mateixos, únicament si variaven era a l'estiu o a l'hivern. Generalment, les pel·lícules es passaven en dissabte i en diumenge. Aquest darrer dia era el més rendible. També va emetre sessions infantils, que eren matinals, però també a les tres i a les set de la tarda.

Respecte al públic que hi assistia, no hi havia normes concretes. En aquell temps, hi anava tothom, menuts i grans, però posteriorment quan va arribar l'època de les pel·lícules de pit i cuixa —conegudes popularment com a «destape»— els menuts ja no hi podien entrar, per la qual cosa a la tarda es projectaven pel·lícules aptes per a tot el públic i, a la nit, com que els menuts no hi anaven, les de pit i cuixa. Això ho va fer en els dos cinemes. El públic assistent era més o menys el mateix tots els diumenges i al principi, en aquella època, es portava molt bé, formidablement, però cap al final el públic més jove només hi anava a fer soroll i no complia les normes. També ens conta que va tenir problemes d'aforament en els dos cinemes.

De propaganda per anunciar les pel·lícules, en feia molta. En feia amb les cartelleres, que arribaven una setmana abans de projectar la pel·lícula i les proporcionava la mateixa distribuïdora, però que s'havien de pagar. Després també s'anunciaven per la ràdio i, quan eren festes majors, al programa de festes. Recorda que la propaganda li costava molts de diners. Finalment, quan la gent anava al cinema, els passava els tràilers de les pel·lícules de

la setmana següent, perquè ja hi anessin pensant durant tota la setmana i tinguessin un bon al·licient per tornar-hi.

Portada i contraportada de la programació, Festes Majors, 1986

Interior programació, Festes Majors, 1986

Quant a les entrades, en un principi la venda era anticipada i després s'obria la taquilla una hora abans de l'emissió. El control d'aquestes entrades era obligat, anaven numerades, perquè s'havien de pagar els drets al Govern.

La maquinària també havia de tenir un manteniment, que realitzava gent que venia de Barcelona, de la mateixa empresa que les col·locava, però posteriorment va llogar un senyor de Tortosa. Generalment, aquestes inspeccions es feien cada any abans de festes, perquè no succeís res.

El personal que treballava al cinema era tot del poble i hi havia diverses categories, ja que no tots realitzaven la mateixa feina. Mai es van fer tornos. I tot i que es va pensar que portessin tots un tipus de vestuari concret mai es va fer. A aquest personal, se'l pagava cada setmana després de l'última sessió i no hi va haver mai cap problema.

També ens afirma que s'havien de pagar molts d'impostos i que els beneficis eren a partir entre ell i Àngel Labèrnia, tot i que ell també n'era un treballador a més a més. Sempre va tenir un compte a "la Caixa" per si hi havia algun imprevist i, de pressupost, no en va fer mai cap, perquè si perdia una mica a l'estiu, després a l'hivern ho recuperava.

Per finalitzar, ens relata que hi havia una competència molt forta entre els cinemes, cosa que era bona per al públic. Sobretot la competència més forta va ser amb Benicarló, però que aquesta competència no va ser l'única causa per al tancament dels cinemes, sinó que per a ell va ser pitjor l'aparició de la televisió i posteriorment del vídeo, motiu pel qual van tancar el cinema d'Ulldecona i el de Vinaròs. El cotxe també en va tenir part de culpa, perquè

la gent podia desplaçar-se més fàcilment.

Lamenta profundament que el cinema hagués de tancar, essent un poble tan cinèfil com havia estat Ulldecona. Acaba reflexionant i afirmant que un cinema tornaria a funcionar al poble, perquè és del parer, i n'està convençut, que un poble sense cinema és un poble sense cultura.

3. L'ATENEU: JOSEP LLUÍS MILLAN

El senyor Josep Lluís Millan ens conta que va obrir el cinema el 31 de desembre de 1991, Nit de Cap d'Any, i que va restar obert fins a la Nit de Reis de 1993, en què va emetre l'última pel·lícula, tot i que va continuar pagant-ne el lloguer tot el 1993 per veure si es podia mantenir, per exemple el 18 d'octubre es va fer un concert de rock.

Comenta que va canviar el nom de Savoy per Ateneu, perquè li agradava més i per respectar-li el nom popular amb què sempre se l'havia anomenat. El local, el va llogar als senyors Miquel Castell i Àngel Labèrnia, els quals li van traspasar el negoci, que pujava diners, però que tenien estipulat pagar-ho a terminis.

Per poder obrir-lo, va haver de sol·licitar el permís que ho emparava tot, ja que volia tenir el local com a cinema i com a sala de festes. No va tenir cap problema en presentar el projecte a l'Ajuntament ni tampoc a l'hora de parlar amb l'arquitecte municipal. L'únic inconvenient va ser que si volien fer espectacles s'havia d'insonoritzar i, com que valia molts de diners, ja no ho van fer.

Pel que fa a la inauguració, no recorda exactament si van emetre alguna pel·lícula per Nadal o Sant Esteve, però que, d'acte especial, no en van efectuar cap.

També ens conta que eren dos socis —ell mateix i Josep Fabregat— i que va ser ell el que va realitzar tota la inversió, perquè així ho havien pactat —ell aportava els diners i Josep Fabregat, la feina i, si hi havia beneficis, se'ls partien al 50%. Tot plegat, aquesta inversió va costar 4.000.000 o 5.000.000 ptes. aproximadament (24.000 o 30.000 €), amb la calefacció, la instal·lació elèctrica, el traspàs... Després, a banda d'ells dos que s'encarregaven de la taquilla i del bar, hi havia Ramon Ferré i Pere Roig Tomàs, que eren els maquinistes. Comenta que no se'ls va demanar cap nivell d'estudis, perquè amb la pràctica i l'experiència que tenien d'estar allí sobrava.

Ens explica que no va tenir mai cap inspecció sorpresa, ni cap sanció, ni cap incendi o cap altra cosa semblant, només una visita del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per veure el local i fer unes recomanacions de com havien de tenir-lo quan funcionés.

Respecte a les assegurances, ens detalla que va haver de subscriure les

d'incendis i les de responsabilitat civil i altres. També havia d'haver l'assegurança sobre el local i sobre les activitats. Les mesures de seguretat generals eren extintors, mànegues i dues portes metàl·liques antiincendis, cosa que va costar 1.000.000 ptes. (6.000 €), i també pilots per si se n'anava la llum.

Quant a les pel·lícules, ens explica que arribaven al poble mitjançant Transports Badoch, tot i que alguna vegada hi havia anat ell personalment a buscar-les per conèixer la gent. Recorda que la primera pel·lícula que va projectar va ser *Despertares* i l'última, *Indochina*. El criteri que utilitzava per escollir-les era el seu propi, ja que buscava un cinema de qualitat i entenia que a la televisió ja en feien prou, i prou variades i dolentes per emetre-les ells al cinema. Però per a això hi havia un problema que eren les distribuïdores, ja que sortien pel·lícules bones i ell les volia comprar, però juntament amb aquestes pel·lícules en venien altres de dolentes i que ell, moralment, per al tipus de cinema que volia no les projectava, tot i que s'havien de pagar igualment. Les pel·lícules més bones van ser *El silencio de los corderos*, *La noche de los cristales rotos* i *Hamlet*, que també van ser les més rendibles i les més vistes.

Continua explicant que va haver-hi algun cicle, però no se'n recorda bé, tot i que està segur que va dedicar un cicle de pel·lícules en català. Tot i això les pel·lícules més vistes i les més rendibles eren les nord-americanes i per a ell això era un problema a causa de la colonització cultural que aquest fet comportava. Al contrari, per a ell el gènere que funcionava més malament eren les pel·lícules «de molta acció i poc cervell», com les de Bruce Lee, que només agradaven a un tipus molt minoritari.

Afirma que no va haver mai cap problema per projectar cap pel·lícula, sobretot en aquella època (1991-1993), ja que no haurien acceptat cap censura de ningú, perquè temps abans ja l'havien patit.

Pel que fa a la publicitat, ens explica que era a través de la ràdio, els cartells i que també les anunciaven a *Lo full*, revista local d'ERC, i que també es penjaven cartells a les botigues. Pel que fa als cartells, repeteix igual com el senyor Castell anteriorment que s'havien de pagar a la casa que et portava les pel·lícules.

Segons Josep Lluís Millan, sempre es va fer sessió única, tot i que alguna vegada va fer sessió contínua pel que fos. Respecte a l'horari, no variava gaire d'estiu a hivern. També va realitzar alguna sessió infantil en diumenge al matí. Aquestes sessions tenien lloc en divendres i en dissabtes a la nit, i en diumenges a la tarda, tot i que podia fer-ne un altre dia si la gent ho demanava o si havia tingut algun problema. Malgrat que només es projectava una pel·lícula, es feia un tall perquè la gent descansés i tampoc animava les sessions, només posava tràilers al principi. Ens conta que venia entrades

anticipades, però generalment sempre n'hi havia, per la qual cosa obria la taquilla un quart d'hora abans. Si algú arribava molt tard, el deixaven passar igualment. I amb les entrades era obligat tenir-ne un control.

Pel que fa a la sala, ens explica que no la va decorar a causa que estava bastant bé, ja que els empresaris anteriors ho havien fet amb molt de gust.

La sala, també la va utilitzar per fer altres coses, com balls —es van fer dues nits la revetlla de Cap d'Any—, un concert de rock i la retransmissió de la final de la Copa Intercontinental entre el FC Barcelona i el Sao Paulo. Tot i tantes activitats, remarca que els veïns no se'n van queixar mai.

També narra que hi havia competència amb el cinema de Benicarló, perquè el de Santa Bàrbara —obert per uns particulars— i el d'Alcanar —per l'Ajuntament— no eren competència, sinó tot el contrari, perquè així compraven les pel·lícules entre els tres i sortia més bé de preu. Sempre s'emetien primer a Ulldecona, perquè era empresa legal establerta. Per això la competència era Benicarló, ja que projectava les pel·lícules que acabaven de sortir i no sabia com s'ho feien.

Respecte a l'equip, ens conta que ja era allí i que era molt bo, per això el van llogar. Hi havia dos projectors, però només en funcionava un, ja que l'altre estava de reserva.

Màquina projectora del cinema Savoy - Ateneu

De la revisió de les màquines, se'n cuidaven els treballadors, perquè co-neixien tots els truquets i cosetes, encara que una vegada hi va haver una avaria important i va haver de baixar un home de Mollerussa per reparar-la.

Pel que fa al públic, exposa que era l'únic problema que tenia, ja que depèn de la pel·lícula n'assistia més o menys, però que sempre hi havia un grup fidel reduït de persones que hi acudia. Recorda que una vegada que van voler fer ball, en què havia de tocar un duo, no s'hi va presentar ningú i, com que ja estava pagat, va tocar només per als seus amics.

També ens explica que generalment el públic es portava bé, però que quan hi havia xiquets feien una mica més de xivarri, però no van tenir mai cap problema.

No va tenir mai cap problema d'aforament ni tampoc beneficis, ja que l'únic benefici que en treia era per pagar les despeses. D'aquesta manera, justifica el tancament del cinema, a causa que no hi assistia prou gent, per les exigències de les distribuïdores. No podia comprar un lot de 400.000 ptes. (2.400 €) quan no en treia ni 100.000 ptes. (600 €), fet que no es podia permetre setmana rere setmana. Aquesta és la causa per la qual van anar morint els cinemes. També a causa de les condicions que imposaven les distribuïdores que eren les que obrien les multisales.

Per a ell, a la gent li agradava el cine, perquè ara el trobava a faltar, i pensa que funcionaria un altre cop al poble.

Una altra de les causes del tancament seria que la societat buscava la manera de distreure's tota sola, amb l'ordinador o les consoles, per això la gent ja no sortia ni es distreia conjuntament, com el fet que era anar al cinema, que era un acte social, i condicionava que la gent es tanqués més.

4. CONCLUSIONS

Un cop fetes les entrevistes, podem veure que el tancament dels cinemes no va ser degut només a causa de la competència amb els pobles del voltant, sinó que, com ens explicava el senyor Castell, els que van propiciar-ne el tancament van ser la televisió, el vídeo i el cotxe, però el més important va ser el vídeo. Afirmació que podem corroborar a *La indústria del cinema a Catalunya*, pàg. 24, en què s'exposa: «[...] la pèrdua del pes del cinema dins del conjunt de mercat de l'oci motivada per l'aparició de la televisió, l'extensió de l'automòbil, de les segones residències, i els viatges de cap de setmana i, més recentment, per l'aparició del vídeo.» Aquesta citació ens fa adonar que no només a les grans capitals es produïen aquests fets, sinó que també ocorrien en pobles com Uldecona.

A més a més, trobem que el senyor Josep Lluís Millan afegia a aquestes causes la introducció dels ordinadors i les causes econòmiques, propiciades

per les condicions abusives de les distribuïdores, que van fer morir els cinemes, per així poder obrir les multisales, que eren producte seu i obtenir-ne tots els beneficis.

En les dues entrevistes, podem copsar la clara diferència entre elles, mentre que una obtenia beneficis i va haver de tancar per cansament, a l'altra tot eren pèrdues, la qual cosa feia insostenible la situació, motiu pel qual el va obligar a tancar.

També podem comprovar que la falta d'un cinema a Ulldecona és enyorada, ja que els dos entrevistats coincideixen en el fet que un cinema a Ulldecona funcionaria i altra gent a qui s'ha comentat que estava redactant aquest treball també va afirmar que hi feia falta. Penso que això ens fa adonar d'allò que es diu sempre que realment no se sap el que es té fins que es perd. En canvi, dubto que si s'obris un altre cop el cinema funcionaria, ateses les multisales dels pobles veïns i penso que la gent igualment s'hi desplaçaria per veure'n les estrenes.

5. BIBLIOGRAFIA

BONET, LL.; X. CUBELLES I J. M. MIRALLES (1989): *La indústria del cinema a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.